

Nr 373

Av herrar **Adolfsson** och **Hansson** i Önnarp, om en allmän översyn av den civila och den militära förvaltningen.

Statens utgifter har under senare år ökats i betydande utsträckning. Den utvidgning av den statliga verksamheten, som ligger bakom denna utgiftsökning, har medfört avsevärda förbättringar och möjliggjort nödvändiga sociala reformer av betydelse för folket. Men det synes även ostridigt, att statsapparaten i vårt land vuxit till en omfattning, som tyder på en viss överorganisation och framstår som alltför påfrestande för de ekonomiska resurserna. Behov föreligger enligt vår mening av en anpassning till den moderna tidens krav och möjligheter. I nuvarande läge med hårt skattetryck är det synnerligen angeläget att söka åstadkomma en rationalisering av statsapparaten, så att om möjligt en effektivisering av statsförvaltningen kan uppnås och därmed också besparingar, vilka kan öppna vägen för skattesänkningar liksom för utvidgad reformverksamhet.

Det skall medgivas, att vissa åtgärder vidtagits inom statsförvaltningen för åvägabringande av besparingar och rationalisering. Men trots detta finns det enligt vår mening ytterligare besparingsmöjligheter, vilka måste tillvaratagas. Åtskilliga brister i förvaltningseffektiviteten synes kvarstå, vilket även i olika sammanhang påtalats. Det kan erinras om att statens sakrevision i remissutlåtande över motioner i denna fråga vid 1955 års riksdag framhöll, »att alltjämt många möjligheter torde föreligga till besparingar och rationalisering inom statsförvaltningen».

Ämbetsverkens behandling av ärendena synes oss icke till alla delar tillfredsställande ur rationalitets- och effektivitetssynpunkt. Betydande förenklingar och därmed också besparingar borde kunna vinnas i de statliga institutionernas inre organisation. Men det synes vara av ännu större betydelse, att inom statsförvaltningen, den civila såväl som den militära, de olika verkens arbetsuppgifter väges mot varandra. Ur ekonomisk och rationell synpunkt torde sammanförande eller centralisering av vissa verk och inrättningar samt av deras arbetsuppgifter eller delar därav kunna medföra betydande fördelar samt avsevärt större möjligheter till ekonomiskt och rationellt utnyttjande av moderna organisationsformer och modernare bokföring. I åtskilliga andra fall bör emellertid stora fördelar kunna vinnas genom delegering eller decentralisering av beslutanderätt från högre till lägre befattningshavare. Åtskilliga ärendegrupper handläggning bör kunna flyttas från centralt organ till organ på länsstadiet eller annan institution,

även kommunala sådana. Sakkunskap från näringslivet bör i större utsträckning kunna utnyttjas för förvaltningens rationalisering.

Frågan om statsförvaltningens effektivisering och rationalisering har tagits upp till diskussion i flera motioner under de senaste åren. Statsutskottet har avstyrkt och riksdagen avslagit motionerna bl. a. med den motiveringen, att verksamhet i syfte att nå förenklingar och besparingar inom förvaltningen utövas av statens sakrevision och statens organisationsnämnd. Inom statens organisationsnämnd pågår t. ex. för närvarande en kartläggning av de olika verkens och myndigheternas arbetsuppgifter och verksamhet. Dessa undersökningar liksom övrig verksamhet i syfte att rationalisera förvaltningen är enligt vår mening av stor betydelse. Man bör av den statliga verksamheten kräva så god rationalitet som möjligt. I våra dagars samhälle måste helt naturligt den statliga verksamheten vara av betydande omfattning, och det kan förutsättas, att densamma för framtiden kommer att öka ytterligare. Därmed skärpes också kravet på rationalitet och effektivitet. De resultat, som i detta avseende hittills uppnåtts, synes oss icke vara tillräckliga.

Initiativ till större effektivitet i en myndighets verksamhet liksom till möjlig begränsning av viss verksamhet och sammanslagning av vissa institutioner eller omorganisering av verksamheten bör komma utifrån, d. v. s. från fristående organ. Lämpligast synes oss därför vara, att en parlamentarisk kommitté med representanter för de politiska partierna och näringslivet tillsättes med uppdrag att företaga en allmän översyn av förvaltningen, den civila såväl som den militära. De statliga utgifterna bestämmas till största delen efter politiska bedömanden, vilket enligt vår mening talar för att översynen bör anförtros åt en parlamentarisk kommitté. I en interpellationsdebatt i andra kammaren den 25 februari 1955 förklarade sig dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet, herr Sköld, välvilligt inställd till tanken på att en besparingsutredning skulle tillsättas. En sådan översyn bör nu göras i syfte att åstadkomma bästa möjliga rationalitet och effektivitet inom förvaltningen.

Härvid bör även prövas hur statens sakrevision och statens organisationsnämnd bäst skall kunna driva sin kontinuerliga verksamhet till förvaltningens förenkling och effektivisering. Det kan t. ex. ifrågasättas, om icke statens organisationsnämnd borde omorganiseras på sådant sätt, att sakkunskap från förvaltningen inom näringslivet där på ett bättre sätt kunde tillgodogöras. Nämnden äger visserligen enligt gällande instruktion att vid behov anlita särskilda sakkunniga, t. ex. expertis från näringslivet. Det vore dock enligt vår mening värdefullt, om sådan sakkunskap mera kontinuerligt kunde stå till organisationsnämndens förfogande.

Med anledning av vad som ovan anförts får vi hemställa,
att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl.
Maj:t anhålla om en allmän översyn av förvaltningen, den
civila såväl som den militära, i överensstämmelse med vad
som i motionen har anförts.

Stockholm den 26 januari 1956

Holger Adolfsson

Stig F. Hansson
i Önnarp